

commissie onderwijs, welzijn en participatie (OWP)

Openbare dossierstukken van de vergadering van 11 september 2024

In deze bundel kan u de voor openbaarmaking vatbare dossierstukken bij de volgende mededelingen vinden:

e) Armoedebeleid op school – gelijkwaardige kansen voor elke Gentse leerling. (met bijlage voor de raadsleden)

e) Armoedebeleid op school – gelijkwaardige kansen voor elke Gentse leerling. (met bijlage voor de raadsleden)

Openbare bijlage(n)

- 20240911_DO_OWP_armoedebeleidsplan_presentatie.pdf

Armoedebeleid op school

Gelijkwaardige kansen voor elke Gentse leerling

11/9/2024

Laptops én invulboeken jagen scholieren op kosten

21/11/2022 om 07:33 door Kristof Simoens Jens Vancaeneghem

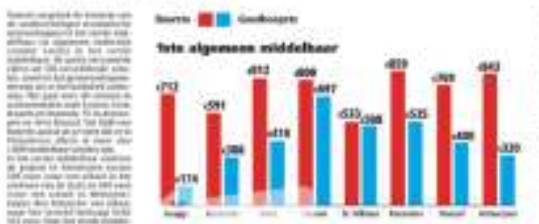
Forse stijging onbetaalde schoolfacturen legt armoede bloot

De Standaard, 2/5/2023

MIDDELBARE SCHOOL KOST NIET OVERAL EVENVEEL

Zelfde studierichting, maar 500 euro duurder

Voor dezelfde studierichting betalen ouders in sommige scholen tot 500 euro meer. Dat blijkt uit cijfers die voor acht verschillende vakken in Vlaamse secundaire scholen zijn verzameld. Dit was de grote verscheidenheid aan vakken die in 17 scholen in Vlaanderen zijn verzameld. Het is niet duidelijk hoe de kosten zijn verdeeld over de vakken.

44e economische vermenigvuldiging

Land	Winst	Verlies
België	1023	118
Nederland	1188	100

Elke school is anders

De kosten voor schoolboeken en andere schoolmateriaal zijn in België en Nederland verschillend. Dit komt door de verschillende onderwijsstructuren en de manier waarop de kosten worden verdeeld over de vakken.

Iedereen een laptop op school, en toch blijft boekenfactuur even hoog: in elke klas zit leerling die schoolboeken niet kan betalen

“Brood(doos)nodig” bindt strijd aan met lege brooddozen: “Blijft een schrijnend probleem”

Agenda

(Gentse) cijfers

Onderwijscentrum Gent & Dienst Lokaal Sociaal Beleid – Thema Armoede op school

1. Armoede en kostenbewust onderwijs
2. Buurtwijzer
3. Studieondersteuning
4. Brede School/DKO
5. Brugfiguren/Trajectbrugfiguren
6. Kinderen Eerst
7. LEkker(s) Op School

=> **Brug Welzijn – Onderwijs**

(Gentse) cijfers

Kinderen en jongeren in Gent

269.183 inwoners

57.170 kinderen en jongeren in kleuter- en leerplichtonderwijs

(data-onderwijs.vlaanderen.be, 2023-2024)

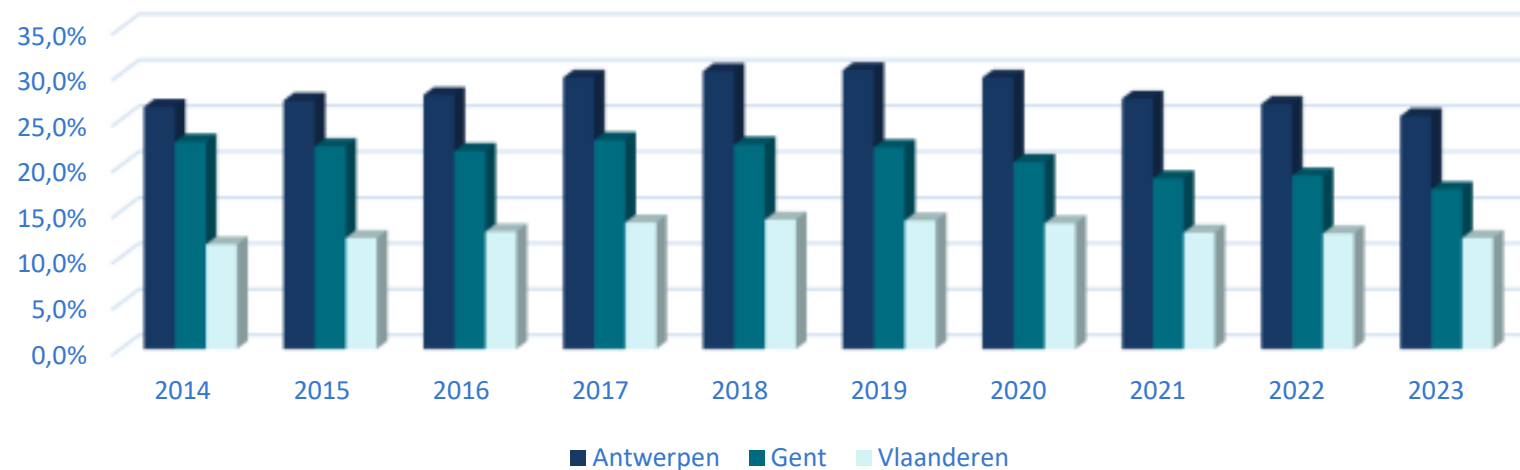
101 basisscholen & 58 secundaire scholen (instellingsnummer)

(data-onderwijs.vlaanderen.be, 2023-2024)

Kinderen in armoede in Gent

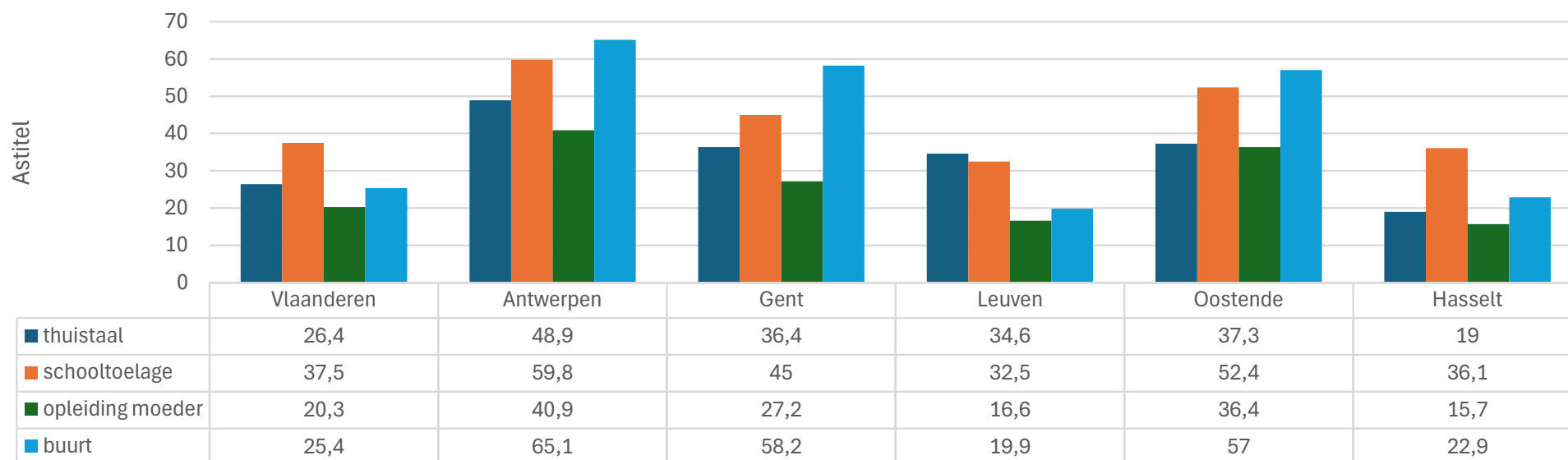
17,4% van de **Gentse** kinderen werd geboren in een gezin dat in armoede leeft t.o.v. 25,4% in Antwerpen, 12,1% in het Vlaams Gewest (*Kind en Gezin, geboortejaren 2021-2023*)

Evolutie kinderen geboren in kansarm gezin, 2014-2023, in %

Onderwijskansarmoede-index

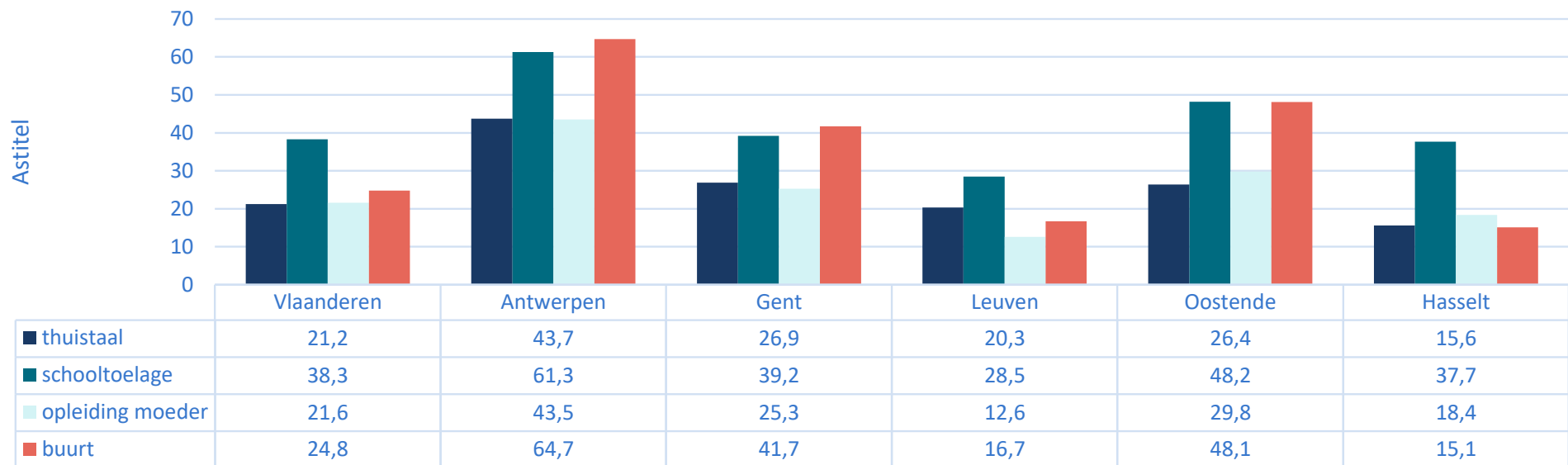
Aandeel leerlingen aantikken leerlingenkenmerken gewoon basisonderwijs -
schoojaar 2022/2023

Bron: Departement Onderwijs en Vorming Vlaanderen via Dataloop

Onderwijskansarmoede-index

Aandeel leerlingen aantikken leerlingenkenmerken gewoon voltijds secundair onderwijs
- schooljaar 2022/2023

Bron: Departement Onderwijs en Vorming Vlaanderen via Dataloop

Armoede heeft impact op verschillende domeinen

INKOMEN (bron: *opgroeien.be*)

- > 22.247 Gentse kinderen en jongeren heeft een schooltoeslag (2023-2024)

ONDERWIJS

- > 94,3% van de Gentse kleuters voldoende aanwezig, in Vlaanderen is dat 97% in '22-'23 (bron: *databanken AGODI*)
- > 16,9% van de leerlingen verliet hun Gentse school zonder kwalificatie t.o.v. 25,4% in Antwerpen ('21-'22) (bron: *dataloop.be*)

VRIJE TIJD (bron: *Onderzoek armoede & vrijetijdsbesteding maart 2021 VRT studiedienst, dataloop.be*)

- > 40% van de kwetsbare gezinnen kan geen lidgeld voor hobby betalen
- > 57% van de kwetsbare Vlamingen kiest bewust voor gratis vrijetijdsactiviteiten
- > 24% voelt zich slecht omdat kinderen niet de hobby's kunnen beoefenen die te duur zijn

Armoedebelief = tweesporenbelief

Structureel

- **Verminderen** van de armoede
- Verhogen van de inkomens
- Beleidsinstrumenten door bovenlokale besturen

Flankerend

- Gevolgen van het leven in armoede
- Directe noden aanpakken op korte termijn
- Lokaal en wijkgericht werken

Onderwijscentrum Gent & Dienst Lokaal Sociaal Beleid

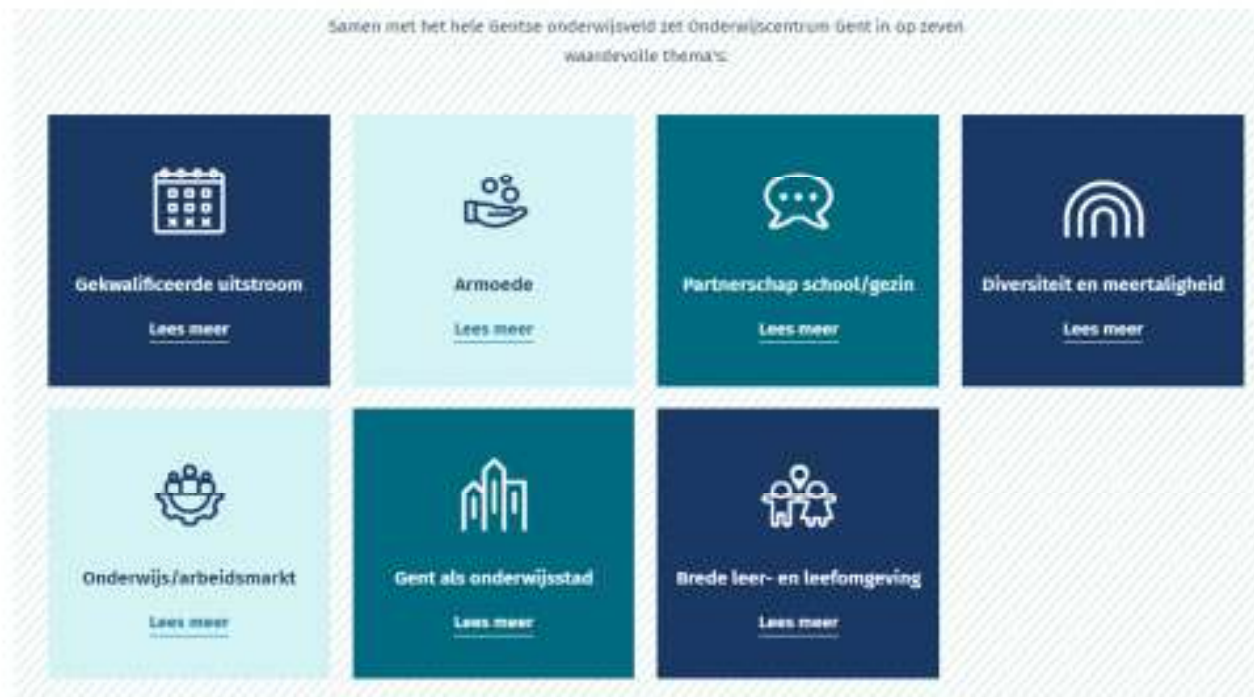
- Kostenbewust Onderwijs
- Buurtwijzer
- Studietoelating
- Brede School - DKO
- (Traject)brugfiguren
- Kinderen Eerst/
proactieve dienstverlening
- LEkker(s) Op School

Gelijkwaardige kansen

Onderwijscentrum Gent

Onderwijscentrum Gent **ondersteunt, verbindt en inspireert** kinderen en jongeren, ouders, onderwijsprofessionals en hun partners, zodat kinderen en jongeren maximale ontplooiingskansen hebben om volwaardig deel te nemen aan de samenleving.

Onderwijscentrum Gent

Verbindt **praktijk – beleid – onderzoek**

Rechtstreekse **dienstverlening** & diepgaande **expertise**

Teamoverschrijdende & dienstoverschrijdende aanpak

Netwerken van mensen, gezinnen, scholen, partner-organisaties op school, wijk en stadsniveau

Concrete ondersteuning voor scholen en gezinnen (welzijn, integratie, cultuur, Jeugd, arbeidsmarkt, digitale kloof, sport, ...)

Inspireren en versterken van schoolteams rond grootstedelijke context

Beleidsbeïnvloeding verschillende beleidsniveaus en -domeinen

Armoedebeleid op school

Gelijkwaardige kansen voor elke
Gentse leerling

ACTIES

1. Armoede en kostenbewust onderwijs in Gent

Visie:

Samen met Gentse scholen komen tot een bewust armoede en kostenbeleid op school waarbij er gestreefd wordt naar betaalbaar onderwijs voor elke leerling met lagere en transparante schoolkosten waardoor de financiële stress bij de ouders en de school vermindert.

Doel:

De Gentse scholen zetten i.s.m. relevante partners duurzaam in op een armoede en kostenbeleid op school met een focus op kostenbeheersing.

Armoede en Kostenbewust onderwijs – Waarom?

(leerkrachten en ouders)

	BaO (45 scholen)				SO (37 scholen)			
	833 leerkrachten		3396 ouders		2482 leerkrachten		8429 ouders	
	JA	NEE	JA	NEE	JA	NEE	JA	NEE
Ik weet wat ouders per schooljaar moeten betalen op onze school		63,66%				72,32%		
Ik weet hoeveel ik elk schooljaar zal betalen				53,30%				73,77%
Ik weet naar wie ik kan gaan als ik niet kan betalen				43,93%				52,85%
Bij ons op school hebben alle leerlingen op 1/9 hun schoolmateriaal						57,25%		
Als ik een armoedesituatie in de klas opmerk, weet ik wat ik moet doen		59,18%				63,86%		
Ik heb nood aan tips en tricks hoe om te gaan met armoede in de klas	81,63%				79,17%			

Bron: vzw Krijt, Enquêtes Schoolfoto van Vlaamse scholen en Nederlandstalig onderwijs in Brussel, 2023-2024

Onbetaalde schoolfacturen

100%

van de scholen kampt hiermee

11%

van de rekeningen worden nooit betaald

1 op 3

scholen zet nooit de stap naar ouders om te zien wat de oorzaak is

95%

van de onbetaalde schoolfacturen = ouders die niet kunnen betalen

50%

van de scholen heeft een beleid rond kostenbeheersing

Vormingsaanbod voor scholen thema Armoede: (website)

Open vormings- aanbod *BaO en SO*

Individuele
leraren/schoolteamleden
en/of schoolteams

Netwerkdag tegen armoede
(jaarlijks ongeveer 120
deelnemers)

[Inspringtheater](#) – theater in
strijd tegen armoede (reeds op X
scholen gespeeld)

[Buurtwijzer](#) – ga samen op pad
en word wijzer

Lerende netwerken *BaO en SO*

Individuele
leraren/schoolteamleden

Lerend netwerk BaO

Lerend netwerk SO

Lerend netwerk – intern voor
brugfiguren

Lange trajecten *SO*

Kern-schoolteams

Gentse trajecten i.s.m. vzw
Krijt, BIZ, vzw De Link

Jaarlijkse focusgroep
(uitwisseling tussen Gentse
scholen)

Materiaal *BaO en SO*

Individuele
leraren/schoolteamleden
en/of schoolteams

[Brochures financiële info voor
de school en de ouders](#)

[Kijkwijzer inschrijvingsbeleid](#)

Inspiratiemap Kostenbewust
Onderwijs i.s.m. vzw Krijt

Uitgelicht: Traject Kostenbewust Onderwijs

3 hoofddoelstellingen:

- alle leerlingen kunnen maximaal van alle onderwijskansen genieten
- financiële stress voor scholen verminderen
- armoedevaardig personeel

Uitgangspunten:

- maatgericht begeleidingstraject van 2 schooljaren
- nadenken over bewust armoede- en kostenbeleid op school
- tandemwerking: trajectbegeleider + ervaringsdeskundige

We bieden ondersteuning op deze thema's:

visie op armoede, communicatie, kostenbeleid, schoolrekening, participatie, solidariteitsfonds

Aantal secundaire scholen begeleid sedert sept '22:

13 scholen waarvan 8 scholen begeleid door vzw Krijt (convenant i.s.m. Dienst Lokaal Sociaal Beleid)

Beoogde resultaten

evolueren naar een daling van de schoolkosten

evolueren naar een daling van onbetaalde schoolfacturen

uitwerken van een duidelijke procedure voor het opvolgen van schoolkosten

meer ouders nemen contact op met de school bij betalingsproblemen

personeel gaat beter om met armoede op school en in de klas

personeel heeft een beter begrip omtrent de complexiteit van armoede

screenen en aanpassen van schriftelijke communicatie over de schoolkosten op leesbaarheid voor ouders

...

2. Buurtwijzer

- > [Spelapplicatie](#) met interactieve wandelingen en fietstochten
- > Voor schoolteams
- > Op wijkniveau
- > Thema's gebonden
  - × **Sensibiliserend**
  - × **Organisaties rond de school leren kennen**

Totaal aantal deelnemende groepen:

Wijk	Aug 2024
Binnenstad BaO	26
Binnenstad SO	44
Bloemekenswijk	8
Brugse Poort	5
Dampoort	49
Gentbrugge	15
Ledeberg	18
Mariakerke	5
Meertaligheid	25
Nieuw Gent	14
Rabot	12
STHD	15
Watersportbaan	16
TOTAAL	252

3. Studietoelating

Vrijwilligers **versterken leerlingen en hun omgeving in hun schoolse vaardigheden en ondersteunen hen in hun leerloopbaan**. Door met het hele gezin te werken aan meer betrokkenheid en sterkere schoolse vaardigheden, willen ze ervoor zorgen dat leerlingen zich beter in hun vel voelen en zo betere schoolresultaten behalen.

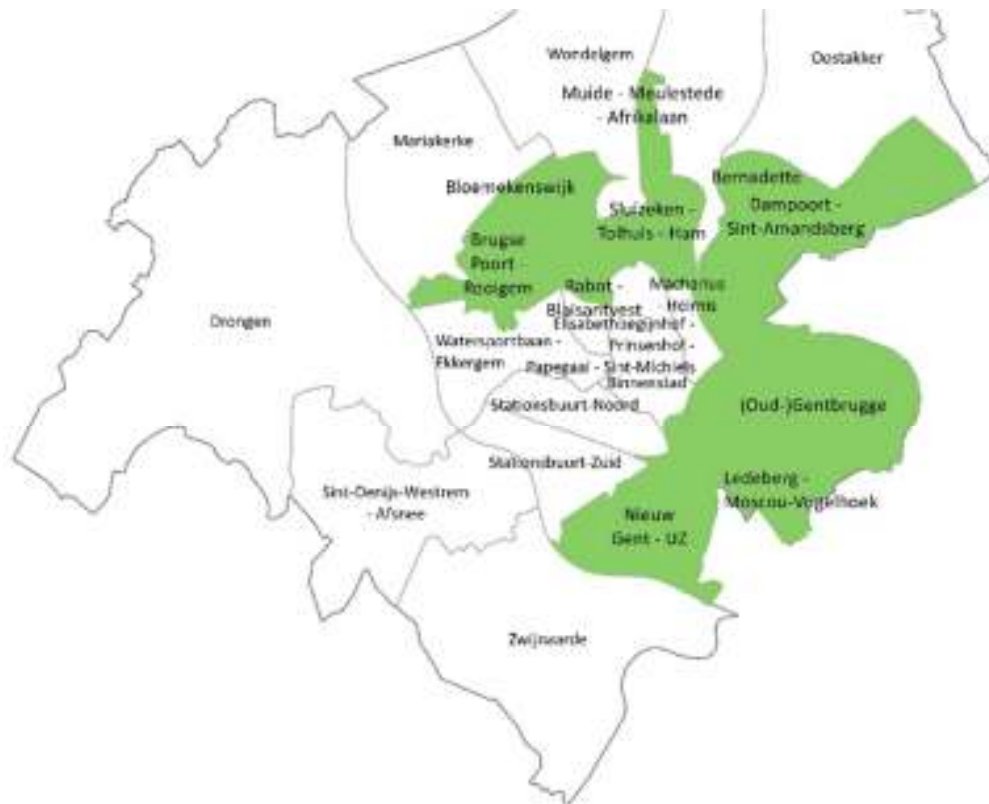
Erkennings- en subsidiereglement

- > [Gratis studietoelating](#) aan Gentse kinderen/jongeren die opgroeien in een kwetsbare situatie en hun gezin
- > 2023-2024: 19 initiatieven – 1014 leerlingen – 668 vrijwilligers
- > 2024-2025: 19 initiatieven

Subsidieovereenkomsten – convenanten i.s.m. Dienst Lokaal Sociaal Beleid

- > Professionalisering Gentse vrijwilligers (Uilenspel en Kompanjon)
- > Transbaso (Uilenspel en Kompanjon)
- > Actief op school (Actief en Uilenspel)

4. Brede School

Brede School in Gent = een **wijkverhaal** samenwerkingsverband tussen alle **buurtscholen** basisonderwijs en lokale **partners** op school en in vrije tijd – bottom-up aanpak

> **10 Brede School-wijken** vnl. in de 19de eeuwse gordel met hoog % kwetsbare gezinnen

> **maximale ontwikkelingskansen** mét extra aandacht voor **kwetsbare kinderen**

Brede School

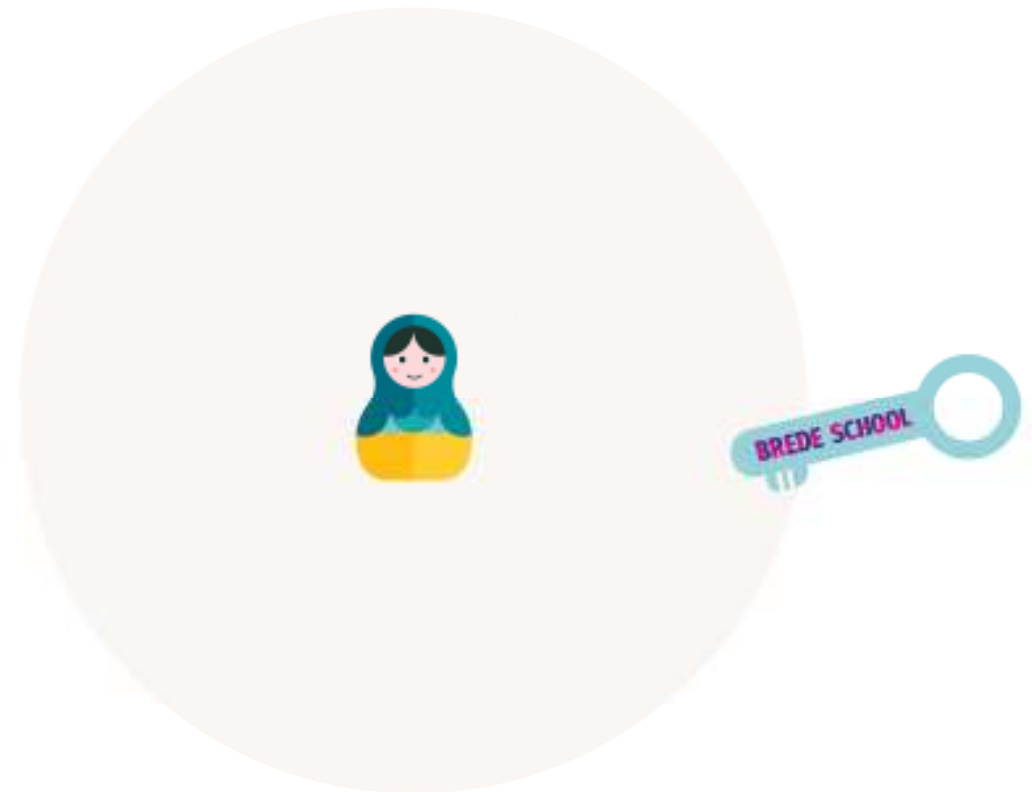
> Brede leer- en leefomgeving in cijfers:

Schooljaar 2023-24

739 activiteiten (éénmalig, reeksen en trajecten, kampen)

23.370 niet-unieke deelnemers

74,53% deelnemers met lage SES

Brede School & Deeltijds Kunstonderwijs

- > **DKO = duurzaam vrijetijdsaanbod** met eigen middelen voor materiaal en leerkrachten (maar niet voor infrastructuur)
- > **Kwaliteitsvol kunstonderwijs** volgens de criteria van de onderwijsinspectie.
- > Bereidheid om naar de wijken te trekken en zich te **engageren voor de kwetsbare doelgroep** d. m. v. proevertjes, samenwerking met brugfiguren en wijze van inschrijvingen aan te passen.
- > Breed gebruik van **UiTPAS** (22-23: 8,4%)
-> OCG **subsidiereglement** organisatiepas (*cfr Sportdienst*)
- > 5 academies van **verschillende netten** in Gent. Stadsbrede coördinatie & ondersteuning i.f.v. armoedebestrijding is een meerwaarde.

5. Brugfiguren/ trajectbrugfiguren

42 Gentse **basisscholen** hebben een brugfiguur (voltijds of halftijds naargelang leerlingenaantal)

12 Gentse scholen met een **eerste graad B-stroom** hebben een halftijdse brugfiguur

Trajectbrugfiguren nemen vragen op van scholen zonder brugfiguur: 10 à 12 scholen per jaar + 9 scholen buitengewoon basisonderwijs verenigd in een lerend netwerk 'partnerschap school-gezin'

Opmaak van **materialen** (podcasts, methodieken, barometer, etc.) en delen van *good practices*

Uitwisseling en ondersteuning brugfigurenwerkingen in andere steden

6. Kinderen Eerst [\(website\)](#)

Maatschappelijk werkers van de sociale dienst houden **zitdagen op scholen** of geven hen **gerichte adviezen**. De school is een vertrouwensplek waar ze makkelijker hun vragen durven stellen, maar schoolteams hebben zelf niet altijd een pasklaar antwoord. Door aanwezig te zijn op de school valt voor ouders en jongeren de drempel naar hulpverlening weg.

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	Totaal
Aantal unieke personen bereikt	361	835	991	1103	3290
Tussenkost warme maaltijden (gezinnen)	93	108	167	180	/

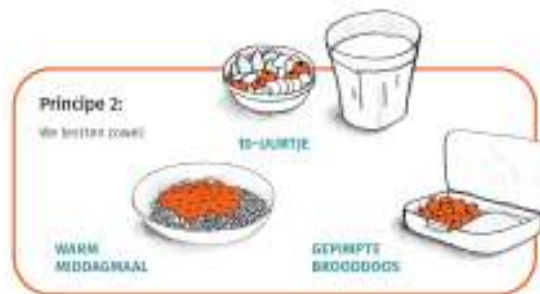
Schooljaar 2022-2023:

59% was op dat moment niet in actieve begeleiding binnen de Sociale Dienst

150 gezinnen werden doorverwezen naar de Sociale Dienst voor langdurige begeleiding en 34 gezinnen deden aanvraag (equivalent) leefloon

7. LEkker(s) Op School [\(website\)](#)

LEkker(s) Op School

Onderzoeksproject op 8 Gentse scholen

Experiment met verschillende scenario's voor betaalbare, gezonde en duurzame maaltijden

Meer dan 600 kleuters krijgen dagelijks een warme maaltijd, een 10-uurtje of een gepimpte brooddoos

i.s.m. Dienst Lokaal Sociaal Beleid en Dienst Kinderopvang

Proactief werken

=> Experiment gegevensdeling scholen niet-stedelijk net zorgt ervoor dat meer kleuters gebruik maken van de korting of gratis aanbod

Brug Onderwijs – Welzijn

Armoede = complex probleem over verschillende beleidsdomeinen, diensten, teams heen

- Onderwijs kan een hefboom zijn
- De school is momenteel een vindplaats maar heeft nood aan omkadering
- Vraagt om een gecoördineerde aanpak en visie vanuit de opgebouwde kennis binnen de Gentse onderwijscontext

NOOD AAN elk kind gelijkwaardige kansen te geven

- Een regiefunctie vanuit de stad, specifiek rond de brug Onderwijs-Welzijn-Opvang-Vrijetijd is een meerwaarde
- Kostenbewust Onderwijs Secundair behouden en uitbreiden naar Basisonderwijs
- Uitbreiding brugfiguren en Brede School
- Uitbreiding van de werking studieondersteuning

Dit vereist een verderzetting van de samenwerking tussen armoedebeleid en onderwijs en een versterking van de financiering op de ingeslagen beleidslijn.

Bedankt!

